

XVIII WOJEWÓDZKO-DIECEZJALNE DOŻYNKI WIELKOPOLSKIE

Lisków
28/08/2016

Lisków

teren przy
Gminnym Ośrodku Kultury,
ul. ks. Blizińskiego 42a

11.30

Otwarcie Wystawy Rolniczej

13.00

Msza Święta pod przewodnictwem
J.E. Księdza Biskupa Edwarda Janiaka,
Biskupa Kaliskiego

Po Mszy Świętej uroczysty

OBRZĘD DOŻYNKOWY

w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Łany”
Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

16.30

Program artystyczny

20.30

Koncert Zespołu **BAJM**

ORGANIZATORZY

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

BISKUP KALISKI

POWIAT KALISKI

GMINA LISKÓW

STAROŚCINA DOŻYNEK

Magdalena Bruż wraz z mężem Wiesławem prowadzi rodzinne gospodarstwo rolne w miejscowości Zakrzyn, w gminie Lisków, przejęte po rodzicach Magdaleny w 2006 roku. Na powierzchni 28 hektarów własnych i 10 hektarów dzierżawionych uprawiane są zboża oraz kukurydza na kiszonkę, a użytki zielone mają za zadanie dostarczać paszy dla zwierząt. W gospodarstwie hodowanych jest około 100 sztuk bydła, a otrzymywane mleko trafia do publicznej mleczarni „Ceko” w Goliszewie.

Główna inwestycja gospodarstwa w ostatnich latach to zakup ziemi. W tym roku przybyło kolejnych 5 hektarów. Dzięki funduszom unijnym teren gospodarstwa został wybrukowany,

zakupiono ciągnik rolniczy o mocy 120 koni mechanicznych i ośmiofrontowy rozrzutnik obornika. W gospodarstwie wykorzystywane są: kombajn zbożowy Bizon, trzy ciągniki oraz wiele innych maszyn niezbędnych do upraw polowych.

Magdalena Bruż wraz z mężem wychowują trójkę dzieci: dziewięcioletnią Natalię, siedmioletnią Kingę i trzyletniego Szymona.

STAROSTA DOŻYNEK

Jacek Grzelak - laureat XV edycji Konkursu Wielkopolski Rolnik Roku 2015 - prowadzi wraz z żoną Emilią gospodarstwo rolne o powierzchni 150 ha w Skarszewie na terenie gminy Żelazków w powiecie kaliskim.

Gospodarstwo specjalizuje się w produkcji roślinnej, głównie w uprawie kukurydzy. Od 25 lat prowadzone są poletka

doświadczalne we współpracy z firmami nasiennymi. W gospodarstwie użytkowanych jest 5 silosów oraz 2 suszarnie ziarna. W latach 2007 – 2013 dzięki środkom unijnym zmodernizowano

park maszynowy. Gospodarz świadczy także usługi z zakresu siewu, uprawy, zbioru kukurydzy i zbóż.

POWIAT KALISKI

Powiat może poszczycić się unikalnym w skali Europy Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku, a także jednym z nowocześniejszych w Polsce Centrum Dystrybucji Pomidorów. Kolejne atuty wyróżniające krainę nad Prosną to jedno z najpiękniejszych w kraju gospodarstw agroturystycznych, szlaki rowerowe, kulinarne oraz wielkie bogactwo historyczne kryjące się w drewnianych kościołach.

Powiat przykładą wagę do inwestycji w infrastrukturę drogową, dba o edukację z zakresu odnawialnych źródeł energii, pielęgnując jednocześnie bogactwo kulturowe i szcząc się ogromnym potencjałem ogrodniczym, sadowniczym i rolniczym.

Powiat kaliski jest godny uwagi każdego turysty i przedsiębiorcy, m.in. z uwagi na położenie - znajduje się w południowej Wielkopolsce w Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej i leży w strefie oddziaływania trzech dużych ośrodków miejskich: Poznania, Łodzi i Wrocławia. W skład powiatu wchodzi 10 rolniczych gmin oraz miasto i gmina Stawiszyn.

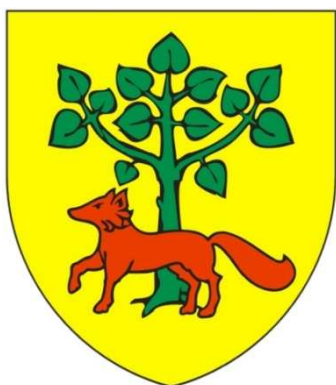
Bogactwo kulturowe obszaru budzi duże zainteresowanie. W powiecie funkcjonuje kilkanaście orkiestr dętych, a każdemu wydarzeniu towarzyszą zespoły folklorystyczne, śpiewacze i kapele ludowe. Atrakcyjność tych prezentacji podkreślają regionalne stroje i typowy, lokalny repertuar. Obrazu dopełnia aktywność znakomitych twórców ludowych.

Razem z restauratorami, właścicielami dworców i pałacyków, producentami żywności ekologicznej oraz prowadzącymi gospodarstwa agroturystyczne powiat tworzy Szlak Kulinaryny Ziemi Kaliskiej. Dzięki tej inicjatywie goście mogą doświadczać nie tylko piękna zabytków, ale i walorów pysznego,

tradycyjnego jedzenia. Nowy szlak po smakach regionu pomyślany jest jako kulinarna inspiracja dla wszystkich chcących dokładniej poznać ten obszar.

Powiat kaliski to również wiele zabytków, które stanowią prawdziwe perełki architektoniczne Wielkopolski. Wśród nich należy wymienić dzwonnice kościoła w Strzałkowie, jedyny w Polsce czynny żelazny most w parku w Opatówku, XVI - wieczny spichlerz w Aleksandrii, Dworek Marii Dąbrowskiej w Russowie, pałace w Tłokini Wielkiej, Koźminku i Marchwaczu. To wyjątkowe miejsce, kryjące bogactwo historii w 16 unikalnych kościołach drewnianych, które znajdują się na jedynym i niepowtarzalnym Szlaku Kościołów Drewnianych Powiatu Kaliskiego.

Turystów, szczególnie latem, przyciągają urokliwie położone zbiorniki wodne w Murowańcu, Brzezinach i Szałem, do których prowadzą m.in. wyznaczone ścieżki rowerowe. Lubiących obcować z przyrodą z pewnością skusi bogactwo fauny i flory rezerwatów przyrody oraz obszaru Natury 2000.

GMINA LISKÓW

Gmina Lisków położona jest w północno-wschodniej części powiatu kaliskiego, w odległości ok. 35 km od najstarszego miasta w Polsce - Kalisza. Gminę zamieszkuje ponad 5300 osób w 20 wsiach sołeckich.

Najstarszy zapis stwierdzający istnienie Liskowa pochodzi z roku 1293, a najintensywniejszy rozwój gminy miał miejsce na początku XX wieku.

Wiązało się to z przybyciem do miejscowości księdza Wacława Blizińskiego, późniejszego Pośta na Sejm, Senatora oraz Dyrektora Departamentu Opieki Społecznej. Działalność Księdza Prałata wyzwoliła potencjał mieszkańców Liskowa, który zasłużył sobie na miano przodującej wsi polskiej w okresie międzywojennym.

Dzisiejsza gmina Lisków ma charakter rolniczy. Z ok. 7,8 tys. ha jej powierzchni, ponad 6,8 tys. ha stanowią grunty orne i użytki zielone. Rolnicy uprawiają głównie zboża, kukurydzę, rośliny motylkowe i oleiste. Liczne gospodarstwa rolne, które dzięki środkom z UE przechodzą intensywne przekształcenia, specjalizują się w hodowli bydła mlecznego, a w mniejszym zakresie młodego bydła opasowego i trzody chlewnej.

Gmina może poszczycić się wieloma inicjatywami z zakresu wspierania potrzebujących oraz pomocy społecznej. Przykładami się funkcjonujące jako jedyne w powiecie placówki opiekuńczo-medyczne, takie jak: Dom Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy oraz Dom Dziecka. To w gminie Lisków powstał pierwszy w Wielkopolsce Zakład Aktywności Zawodowej „Swoboda”. Od wielu lat z dużym sukcesem funkcjonuje jedyny w powiecie Zakład Rehabilitacji Leczniczej, prowadzony przez Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych. Wsparciem służą również nowoczesny Dom Seniora „Bursztynowe Zacisze” prowadzony przez Fundację „Z Godnością”, Podstacja Pogotowia Ratunkowego, zmodernizowany ośrodek zdrowia oraz nowoczesne gabinety lekarskie, które zapewniają mieszkańcom podstawową opiekę medyczną.

Działające na terenie gminy przedsiębiorstwa produkcyjno-usługowe zapewniają miejsca pracy nie tylko dla mieszkańców, ale także przybywających do Liskowa cudzoziemców. Sukcesy tych firm to wynik utrzymania wysokiej jakości produktów, ciągłe rozszerzanie i ulepszanie asortymentu, wysoka dbałość pracowników o produkcję i konsumenta. Dzięki temu ich produkty eksportowane są niemal na cały świat.

Aby poprawiać komfort życia mieszkańców prowadzone są liczne inwestycje w ciągły rozwój, budowę i modernizację infrastruktury drogowej. Gmina prowadzi efektywne działania proekologiczne, między innymi poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Powodem do dumy jest pozyskanie – pierwsze w

powiecie - środków finansowych z Unii Europejskiej na budowę 440 przydomowych oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją. Gmina jest w całości pokryta siecią wodociągową i inwestuje w unowocześnianie stacji uzdatniania wody. Skutecznie prowadzone są także działania na rzecz modernizacji sieci energetycznej. Lisków jest jedną z nielicznych gmin, które podjęły się budowy sieci gazowej, dzięki czemu większość lokalnych kotłowni spełnia normy ochrony środowiska.

Udanie realizowane są także partnerskie projekty inwestycyjne, które pozwoliły unowocześnić obiekty użyteczności publicznej przy okazji ich termomodernizacji. Chodzi m.in. o budynki strażnic, szkół oraz ośrodków kultury.

Duże znaczenie dla władz gminy ma dobra edukacja dzieci i młodzieży. Służą jej liczne instytucje oświatowe, począwszy od Publicznego Przedszkola Sióstr Służebniczek NMP, a skończywszy na Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych, gdzie można uzyskać świadectwo dojrzałości oraz zdobyć zawód: technika drogownictwa, murarza, blacharza, elektryka, mechanika, monter zabudowy, kucharza, piekarza, wędliniarza, fryzjera, krawca, zegarmistrza czy opiekuna medycznego. Oprócz wsparcia dla szkolnictwa promowane są liczne inicjatywy społeczne, m.in. poprzez wsparcie finansowe i organizacyjne funkcjonowania wielu stowarzyszeń i organizacji działających na rzecz dzieci, młodzieży, ale i osób dorosłych, w tym seniorów. Najnowszym przykładem może być tworzony Uniwersytet Trzeciego Wieku. Organizacje, takie jak np. koła gospodyń wiejskich, OSP czy lokalne stowarzyszenia wzbogacają życie społeczności lokalnej.

Lisków często nazywany jest powiatowym centrum kulturalnym, m.in. ze względu na możliwość uczestniczenia w tradycyjnych dożynkach, odbywających się przeglądach tanecznych i orkiestr dętych, a także występach kapel i chórów. Nie brakuje koncertów okolicznościowych, festiwali piosenki dziecięcej oraz uroczystości biesiadnych. Wyjątkowy charakter mają widowiska przygotowywane przez mieszkańców, m.in. „Wesele Liskowskie”. Idea pielęgnowania lokalnych tradycji kulturowych przeplata się w Liskowie z atrakcyjną ofertą instytucji kultury. Nie można też nie wspomnieć o nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej czy wielofunkcyjnych boiskach, które są bardzo chętnie wykorzystywane przez mieszkańców, m.in. do gry w petanque.

Wśród sukcesów gminy należy wymienić także pozyskiwanie funduszy zewnętrznych – środki na komputery i Internet, a także proces scalania gruntów. Warto pochwalić się również największymi w powiecie imprezami - „Dniami Kultury Europejskiej” oraz wystawą „Praca i Kultura Wsi”.

WIELKOPOLSKIE ROLNICTWO

Około 60 % powierzchni Wielkopolski jest użytkowane rolniczo. Między innymi dlatego nasz region często nazywany jest spichlerzem Polski. Dzieje się tak mimo nie najlepszej jakości gleb klasy V i VI oraz braku przydatności dla celów rolniczych ok. 40% areału województwa. Znaczącym problemem jest

również występowanie deficytu wody, której nie są w stanie kumulować gleby lekkie. Mimo to nasi rolnicy osiągają bardzo dobre wyniki produkcyjne, a w skali kraju należą do czołowych producentów zbóż, buraków cukrowych i rzepaku. Jesteśmy także wiodącym producentem żywca wieprzowego, drobiowego i wołowego oraz mleka. Jest to możliwe dzięki pracowitości, zaradności, wysokiej kulturze rolnej oraz wiedzy specjalistycznej wielkopolskich.

Warto podkreślić, że wobec postępujących procesów globalizacji i liberalizacji handlu międzynarodowego coraz większym wyzwaniem jest podołanie konkurencyjności na rynku rolnym. Doskonale rozumieją to nasi producenci, czego dowodem jest najbardziej zaawansowana integracja pozioma producentów, wyrażająca się największą ilością grup producentów rolnych funkcjonujących w naszym województwie w skali całego kraju. Pozwala to, mimo stosunkowo rozdrobnionej produkcji, zaoferować dużym odbiorcom, w tym zakładom przetwórczym odpowiednią wielkość jednorodnych, powtarzalnych partii surowców.

W kontekście zbliżających się zniw warto przypomnieć, że w tym roku w Wielkopolsce zasiano pod zbiory ogółem ponad 1,1 mln ha, z czego 1,05 mln ha stanowią zboża, a 76 tys. ha rzepak ozimy, natomiast prawie 2,5 tys. ha - rzepak jary. Według prognoz Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej zbiory zbóż w Polsce ukształtują się w br. w granicach 29 – 30 mln ton w stosunku do 28 mln ton w roku minionym.

Promocja żywności tradycyjnej w Wielkopolsce

Samorząd Województwa Wielkopolskiego przywiązuje szczególną wagę do promocji żywności wysokiej jakości: ekologicznej, naturalnej, tradycyjnie związanej z regionem. Jednym z narzędzi służących podnoszeniu jakości żywności jest wdrażanie uznanych systemów jakości, krajowych oraz międzynarodowych. Nasz Samorząd od 2004 roku prowadzi różnorodne działania

informacyjne i edukacyjne, z jednej strony zachęcające producentów do certyfikowania swoich produktów, a z drugiej kształtujące świadomość społeczeństwa w zakresie walorów naturalnej żywności, wytwarzanej tradycyjnymi metodami. Efektem naszych działań jest m.in. to, że cztery produkty pochodzące z Wielkopolski posiadają oznaczenia unijne: **rogal świętomarciński**,

wielkopolski ser smażony, andruty kaliskie – Chronione Oznaczenie Geograficzne, natomiast **olej „rydzowy”** – certyfikat Gwarantowana Tradycyjna Specjalność. W Komisji Europejskiej złożony jest również wniosek o rejestrację **kiełbasy białej parzonej wielkopolskiej**.

Kolejnym działaniem jest rozwój Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska, która daje możliwość skutecznej promocji wielkopolskiej żywności wysokiej jakości, a także jej producentów. Województwo Wielkopolskie przystąpiło do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne w 2008 roku. Wspólnym celem Sieci jest rozwój regionów poprzez produkcję, przetwórstwo i sprzedaż regionalnej żywności oraz kontynuowanie lokalnych tradycji kulinarnych. Sieć Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska skupia producentów rolnych, przedsiębiorstwa, restauracje oraz inne podmioty wytwarzające lub sprzedające żywność naturalną, w tym ekologiczną, o wyjątkowym, lokalnym charakterze i obecnie liczy **115 członków**. Członkowie Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska biorą udział w różnych wydarzeniach promujących wielkopolską żywność, a większość wytwarzanych produktów wpisana jest na Listę Produktów Tradycyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ogółem możemy poszczycić się **92 produktami z Wielkopolski zarejestrowanymi na Liście Produktów Tradycyjnych**.

Do przedsięwzięć promujących region poprzez żywność należą takie wydarzenia organizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, jak:

- prezentacja wielkopolskich produktów na międzynarodowych targach **Grüne Woche w Berlinie**,
- organizacja finału wojewódzkiego konkursu **„Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”**,
- organizacja stoiska regionalnego Wielkopolska na **Targach Smaki Regionów** z żywnością tradycyjną, prezentowaną przez członków Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego patronuje wszystkim **konkursom kulinarnym** organizowanym w regionie np. przez Koła Gospodyń Wiejskich, Wielkopolską Izbę Rolniczą, Szkoły Spożywcze i Gastronomiczne i wspiera je finansowo. Celem konkursów jest podnoszenie wiedzy i popularyzowanie żywności naturalnej, cechującej się wysoką jakością i powiązanej geograficznie oraz kulturowo z Wielkopolską.

Ponadto Samorząd współfinansuje wydarzenia o zasięgu lokalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim, promujące żywność wysokiej jakości, turystykę wiejską, integrujące i aktywizujące lokalne

społeczności oraz budujące markę regionu. Są to przede wszystkim konkursy, festyny, kiermasze, wystawy, wydawnictwa informacyjne i edukacyjne.

Wielkopolski Rolnik Roku

Poprzez Konkurs „Wielkopolski Rolnik Roku”, który od piętnastu lat cieszy się dużym zainteresowaniem wśród rolników, władz terenowych, organizacji rolniczych i mediów, Samorząd Województwa Wielkopolskiego promuje rozwój nowoczesnego rolnictwa naszego regionu.

Na przestrzeni 15 lat trwania Konkursu, którego głównym celem jest promocja wielkopolskiego rolnictwa, uczestniczyło w nim ponad 1000 rolników z całego województwa. **Nagrodę główną – statuetkę Siewcy, otrzymało dotychczas 146 rolników.**

Wśród laureatów wszystkich edycji Konkursu byli: producenci zbóż, bydła mlecznego, trzody chlewnej oraz ogrodnicy, sadownicy, a także producenci grzybów, ryb, ślimaków czy zwierząt futerkowych.

Wyróżnieni rolnicy prezentowali wyjątkowo wysoki poziom produkcji rolniczej, stosowali nowoczesne technologie, odznaczali się dobrą organizacją pracy, a ich gospodarstwa wysoką estetyką. Równie ważne były efekty ekonomiczne oraz troska o środowisko naturalne.

Wyboru najlepszych rolników dokonuje, powołana przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Kapituła Konkursu, która wizytuje zgłoszone do Konkursu gospodarstwa, ocenia je i kwalifikuje do grupy nominowanych i laureatów.

Konkurs na najlepszy obiekt turystyki na obszarach wiejskich w Wielkopolsce

W kontekście wzrastającej ilości obiektów bazy noclegowej na obszarach wiejskich, a przy tym braku rzetelnej informacji turystycznej o obiektach oferujących wysoką jakość usług, bogatą ofertę turystyczną oraz nawiązujących do tradycji regionalnych, Zarząd Województwa Wielkopolskiego w 2007 roku ustanowił „Konkurs na najlepszy obiekt turystyki na obszarach wiejskich w

Wielkopolsce”. Przy jego organizacji Zarząd współpracuje z Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu oraz z Wielkopolskim Towarzystwem Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej.

Celem tego przedsięwzięcia jest promocja wielkopolskiej wsi jako miejsca wypoczynku, a także motywowanie jednostek turystycznych i agroturystycznych, zwłaszcza

tych małych, do podnoszenia standardu usług i wzbogacania oferty.

W latach 2007 – 2015 przeprowadzono dziewięć edycji konkursu, w których nagrodzono łącznie 87 obiektów, przyznając dodatkowo 49 wyróżnień. W roku bieżącym została ogłoszona kolejna, dziesiąta, jubileuszowa edycja konkursu.

Laureaci oraz wyróżnieni w konkursie objęci są działaniami promocyjnymi prowadzonymi przez Urząd Marszałkowski.

Energia odnawialna

Wielkopolskie Dni Energii (WDE) to przedsięwzięcie nawiązujące do Europejskiego Tygodnia Zrównoważonej Energii, który organizowany jest co roku w Brukseli, zwykle w trzecim tygodniu czerwca. W latach 2012-2015 odbyły się już cztery edycje tej inicjatywy Samorządu Województwa Wielkopolskiego, w tym trzy z nich uzyskały dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Celem wydarzenia jest propagowanie idei stosowania odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej, racjonalnego wykorzystania energii oraz szeroko pojętej gospodarki niskoemisyjnej, co ma sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi regionu.

Wielkopolskie Dni Energii w formie festynu rodzinnego, podczas którego dzieci i młodzież mają okazję uczestniczyć w specjalistycznych zajęciach edukacyjnych, a dorośli uzyskać porady z zakresu energetyki opartej na OZE, towarzyszą zwykle imprezom i targom rolniczym odbywającym się na terenie naszego województwa.

W tym roku Wielkopolskie Dni Energii 2016 przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu organizowane są po raz piąty i towarzyszyć będą Wystawie Rolniczej w trakcie XVIII Wojewódzko-Diecezjalnych Dożynek Wielkopolskich w Liskowie. WDE 2016 propagować będą ochronę powietrza atmosferycznego, ochronę powierzchni ziemi oraz recykling poprzez upowszechnianie informacji o gospodarce niskoemisyjnej. W bieżącym roku przedsięwzięcie odbędzie się również w Gołaszynie 3 września, w Marszewie 2 października oraz 7 października w Sielinku koło Opalenicy.

Gospodarka wodna

Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu – jednostka Samorządu Województwa Wielkopolskiego - realizuje jedno z najważniejszych zadań, jakim jest mała retencja. To jedna z form magazynowania wody, którą wykorzystuje się do zapobiegania powodzi i suszy poprzez gromadzenie jej w okresach nadmiaru,

zatrzymywaniu w jeziorach, zbiornikach retencyjnych i korytach rzek oraz udostępnianie użytkownikom w czasie suszy.

Aktualnie w zarządzie WZMiUW na terenie województwa wielkopolskiego znajduje się **38 zbiorników wodnych, zdolnych zretencjonować 61,3 mln m³ wody**, którą można wykorzystywać na potrzeby gospodarki rolnej. Przygotowywana jest dokumentacja związana z budową kolejnego zbiornika wodnego w Wielowisi Klasztornej.

Warto dodać, że na rzekach i kanałach, zarządzanych przez WZMiUW, znajduje się **1908 budowli piętrzących, natomiast dalszych 3020 zastawek znajduje się na rowach eksploatowanych przez Spółki Wodne. Dzięki tym budowlom w okresach suszy nawodnieniami można objąć ponad 57 tys. ha użytków rolnych.**

Przeprowadzanych jest również wiele inwestycji, które poprawiają warunki życia mieszkańców i ułatwiają gospodarowanie rolnikom. Modernizowane są wały przeciwpowodziowe,

odbudowywane kanały, budowane zbiorniki retencyjne oraz konserwowane rzeki i kanały, a także budowle piętrzące. Ciągłe podnosimy bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, modernizując i przebudowując wały. Na terenie powiatu śremskiego i konińskiego wykonane zostały roboty na długości ponad 40 kilometrów. W ramach ochrony przeciwpowodziowej **w tym roku zmodernizowanych zostanie 8,36 kilometrów wałów, w tym między innymi wały na rzece Warcie (gmina Śrem) oraz na rzece Masłówce (gmina Rawicz)**. W bieżącym roku na inwestycje gospodarki wodnej w rolnictwie wydanych zostanie 29,7 mln zł. Środki finansowe pochodzą z budżetu wojewody – 5,26 mln złotych, dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu – 1,9 mln złotych, dotacji na usuwanie skutków powodzi – 7 mln złotych, dotacji Samorządu Województwa Wielkopolskiego (wyłączenie z produkcji gruntów rolnych) – 3,9 mln zł.

Na terenie województwa wielkopolskiego utrzymaniem objętych jest ponad 7 tys. kilometrów rzek i kanałów, 766 kilometrów wałów przeciwpowodziowych, 51 stacji pomp, 38 zbiorników retencyjnych o objętości 61 mln m³ oraz 1908 budowli piętrzących. Nakłady na utrzymanie tych urządzeń pochodzą z środków budżetu państwa i wynoszą około 34 miliony złotych.

Wielkopolska Odnowa Wsi

Samorząd Województwa Wielkopolskiego od 2009 r. realizuje regionalny program Wielkopolska Odnowa Wsi, w ramach którego w latach 2009 – 2015 przeznaczył na wsparcie oddolnych inicjatyw sołeckich kwotę ponad 16 mln zł. W programie uczestniczy ponad 1800 wielkopolskich sołectw. W tegorocznym budżecie na realizację programu przeznaczono 3 mln zł.

W ramach konkursów dotacyjnych wspierane są niewielkie projekty zagospodarowujące przestrzeń publiczną sołectwa, ale także przedsięwzięcia, których celem jest integracja społeczności wiejskiej, przywrócenie zapomnianych tradycji lub organizowanie imprez plenerowych na wsi. Wielkopolska Odnowa Wsi wspomaga i kreuje oddolne inicjatywy społeczne oraz promuje projekty współfinansowane z funduszu sołeckiego. Wspiera także zakładanie oddolnych stowarzyszeń na rzecz rozwoju konkretnej wsi. W projektach nacisk jest kładziony na wolontariat mieszkańców.

Do tegorocznej VI edycji konkursu „Pięknieje wielkopolska wieś”, który jest głównym konkursem w programie, gminy złożyły 325 projektów. Dostępne środki pozwoliły na dofinansowanie 102 przedsięwzięć na łączną kwotę ok. 2, 5 mln zł.

Od 2015 wdrażany jest system wsparcia w opracowywaniu sołeckich strategii rozwoju w postaci moderatorów odnowy wsi. Do tej pory już kilkadziesiąt sołectw uczestniczyło w warsztatach prowadzonych przez moderatorów przeszkolonych przez Urząd Marszałkowski. Kolejne przygotowują się do udziału w takich warsztatach.

FUNDUSZE UNIJNE DLA WIELKOPOLSKIEJ WSI

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 był wdrażany m. in. przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Łączny budżet PROW dla województwa wynosił **1 227 833 909 zł**. Zakontraktowano ponad **94,12%** środków, czyli **1,15 mld zł**, a wypłacono prawie **92,67%** środków, tj. **1,13 mld zł**.

Największym zainteresowaniem cieszyło się działanie „*Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*”, w ramach którego pomoc mogła być przyznana m.in. na gospodarkę wodno – ściekową, budowę i modernizację targowisk, energię odnawialną czy też budowę szerokopasmowego Internetu. Wdrożono także działanie „*Odnowa i rozwój wsi*”, które miało wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Wnioski złożone w ramach operacji dotyczyły m.in.: budowy bądź renowacji obiektów sportowych, świetlic wiejskich, zagospodarowania terenu i centrów miejscowości oraz w ograniczonym zakresie zabytków sakralnych.

Beneficjenci z terenu powiatu kaliskiego również aplikowali o środki w ramach PROW. Na obszar powiatu kaliskiego w ramach Programu trafiło ponad 37 mln zł, z tego najwięcej w ramach działania „*Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*”, bo aż ponad 22 mln. Natomiast w ramach pomocy unijnej na działanie „*Odnowa i rozwój wsi*” przeznaczyliśmy ponad 7 mln. W ramach Inicjatywy

Leader powiat kaliski otrzymał ponad 4 mln. zł. Ze środków PROW 2007-2013 gmina Lisków otrzymała na projekt „Wyposażenie targowiska pod nazwą *Mój Rynek*” o całkowitej wartości projektu prawie: 160 tys. zł; wkład EFRROW stanowił ponad 96 tys. zł. Celem operacji było

stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy warunków sprzedaży bezpośredniej.

Obecnie Samorząd Województwa Wielkopolskiego realizuje **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**. Budżet PROW dla województwa wielkopolskiego wynosi prawie **132 mln euro**. Samorząd Województwa Wielkopolskiego zrealizował już poddziałanie „Wsparcie przygotowawcze”, które polegało na podnoszeniu kompetencji LGD i społeczności lokalnych, szkolenie i tworzenie sieci kontaktów oraz wypracowanie mechanizmów współpracy i włączania lokalnych społeczności w celu przygotowania i wdrożenia LSR. Złożonych zostało 31 wniosków. Całkowity koszt wydatkowanych środków wynosił: 3,84 mln zł, z tego wkład EFRR to blisko 2,5 mln zł. Następnie ogłoszony został nabór na wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. Samorząd Województwa Wielkopolskiego podpisał umowy o dofinansowanie z 29 Lokalnymi Grupami Działania, które mają do wykorzystania 320 milionów złotych. Przyjęte do dofinansowania Lokalne Strategie Rozwoju zakładają m.in. rozwój turystyki, poprawę infrastruktury drogowej, poprawę bezpieczeństwa, promocję produktu lokalnego, wzmocnienie przedsiębiorczości i przetwórstwa lokalnego, działania na rzecz zachowania dziedzictwa obszaru, zakładanie i rozwijanie działalności gospodarczej, ale także wyposażenie świetlic i innych obiektów o szczególnym znaczeniu dla regionu. Obecnie Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego jest w trakcie podpisywania umów o dofinansowanie w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” (limit dla poddziałania wynosi ponad 13 mln euro). Środki finansowe mają wesprzeć bieżące funkcjonowanie LGD zapewniające sprawną i efektywną pracę LGD, w tym sprawne funkcjonowanie biura LGD, doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji tych LSR oraz proces aktywizacji związanej z realizacją LSR.

14 lipca tego roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął uchwałę w sprawie zatwierdzenia listy operacji typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W ramach naboru wpłynęło 355 wniosków. Umowy zostaną zawarte z Wnioskodawcami, których operacje mieszczą się w dostępnym limicie środków dla województwa wielkopolskiego, wynoszącym 30 mln euro. Termin podpisania umów został zaplanowany na drugą połowę sierpnia

2016r. Z powiatu kaliskiego zostały złożone 23 wnioski o przyznanie pomocy z czego 2 wnioski złożyła Gmina Lisków tj. Przebudowa drogi gminnej Lisków-Ciepielew-Trzebienie (wnioskowana kwota pomocy 1,94 mln zł) oraz Przebudowa drogi gminnej w m. Lisków ul. Słoneczna (wnioskowana kwota pomocy 561 tys. zł. Projekty zostały zakwalifikowane do finansowania.

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego będzie wdrażał również następujące działania:

- *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich*, którego limit wynosi blisko 58 mln euro. W zakres działania wchodzi trzy odrębne poddziałania tj. *Gospodarka wodno-ściekowa* (limit 17,5 mln euro), *Budowa i modernizacja dróg lokalnych* (limit 30 mln euro), *Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego* (limit 2,6 mln euro), *Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne* (limit 1,3 mln euro), *Kształtowanie przestrzeni publicznej* (limit 1,3 mln euro).

- *Scalanie gruntów*, którego limit wynosi 583 tys. euro. Przeprowadzenie procesów scalenia ułatwiać ma prowadzenie produkcji rolnej i ograniczać koszty ponoszone w gospodarstwach, a także otwierać drogę do wprowadzenia nowoczesnych technologii. Pomagać ma w racjonalnym wykorzystaniu zasobów ziemi uprawnej poprzez dostosowanie rozłogu gruntów i istniejącej infrastruktury do potrzeb gospodarstw.

Za pośrednictwem LGD zostaną ponadto zrealizowane działania:

- *Wdrażanie projektów współpracy*, którego limit wynosi 1,1 mln euro. Projekt współpracy to projekt, który zakłada wspólną realizację działań przez partnerów z różnych regionów (projekt międzyregionalny) lub krajów (projekt międzynarodowy). Projekty współpracy, podejmowane przez lokalne grupy działania, przyczyniają się do osiągnięcia celów zawartych w lokalnych strategiach rozwoju, wykorzystując wiedzę i doświadczenia partnerskich lokalnych grup działania.

- *Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju*, którego limit wynosi blisko 59 mln euro. Pomoc będzie przyznawana w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, rozwoju przedsiębiorczości na obszarze objętym strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, podnoszenie kompetencji, tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych będących przedsiębiorstwami spożywczymi.

WYSTAWA ROLNICZA

Częścią integralną Wojewódzko – Diecezjalnych Dożynek Wielkopolskich w Liskowie - zgodnie z wieloletnią tradycją - będzie wystawa rolnicza.

Będzie ona promować rozwój rolnictwa, pokazywać nowoczesne maszyny i urządzenia wielokrotnie zwiększające wydajność pracy w produkcji rolnej i podnoszące komfort pracy rolników.

Drugim segmentem wystawy będą stoiska informacyjne, zachęcające do wykorzystania środków finansowych z programów Unii Europejskiej na cele służące unowocześnieniu rolnictwa, a także wprowadzaniu postępowych zmian na obszarach wiejskich.

Na stoiskach informacyjnych będzie można zapoznać się z ofertą działań podnoszących standard życia mieszkańców, wspieranych finansowo w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014+. Będzie także można dowiedzieć się więcej na temat możliwości pozyskania funduszy na rozwój przedsiębiorczości, umożliwiającej dywersyfikację zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Wystawę rolniczą, która służyć ma promocji postępu, innowacyjności i kreatywności mieszkańców wsi wielkopolskiej, chcemy ubogacić poprzez prezentację kultury i tradycji wielkopolskiej wsi, w tym ekspozycję kulinarnych produktów regionalnych i tradycyjnych.

GWIAZDA WIECZORNEGO KONCERTU

Koncert entuzjastycznie przyjmowanego przez publiczność zespołu **BAJM** już po raz drugi zwieńczy wielkopolskie święto plonów.

Drogę do kariery otworzyła zespołowi nagroda w koncercie debiutów Festiwalu w Opolu w 1978 r. Bajm zajął tam drugie miejsce za piosenkę „Piechotę

do lata”. Grupa wydała 15 płyt. Każda z nich okryła się złotem bądź platyną. Teksty do wszystkich piosenek napisała Beata Kozidrak.

Pierwszy album grupy zatytułowany „**BAJM**” przyniósł przeboje cieszące się wielką popularnością do dziś: „Józek nie daruję Ci tej nocy”, „Nie ma wody na pustyni”, „Co mi Panie dasz”. 15. płyta zespołu „**BAJM LIVE AKUSTYCZNIE**” ukazała się w listopadzie 2015 r.

BAJM ma na koncie 3 mln sprzedanych płyt. Zdobył wszystkie najważniejsze i najbardziej prestiżowe nagrody muzyczne przyznawane w Polsce. Zespół koncertował w całej Europie, USA, Kanadzie i Wietnamie. Do tej pory dał ponad 6 000 koncertów.

Wśród największych przebojów grupy wymienia się piosenki: „Płynie w nas gorąca krew”, „Dwa serca, dwa smutki”, „Małpa i ja”, „Biała armia”, „Ta sama chwila”, „Szkłanka wody”, „Modlitwa o złoty deszcz”, „Myśli i słowa”.

Od 23 lat BAJM gra w składzie: Beata Kozidrak – vocal, Piotr Bielecki – gitara, Krzysztof Nieścior – perkusja, Adam Drath – gitara, Artur Daniewski – gitara basowa. W 2000 r. do zespołu dołączyła Maria Dobrzańska, która gra na instrumentach klawiszowych.